

למקומות בילוי אחרים כה. נותנים להם גם דמי כיס.

יצאתי דרך השער ושוב לא שאלו אותי מי אני ולאן אני הולך. בחוף, ליד השער, פגשתי אסיר שניידון בשעתו בעתון רצה, ועכשיו הוא יושב כאן. שאלתי אותו: אתה הולך היום לקולנוע? הוא ענה: היום לא, היום קר."

★ ★ ★

חברות לשפתיים

אין פלא שהמשטר התפשי השורר ב"בית החולים בבתיים, קנה שם טוב בכל בתי-הכלא במדינה. אסירים שנמאסו להם תנאי הכלא, והחפצים בתנאים של חופשות יתר, עם בילוי בחברת נשים ורקודים מדי ערב, מוכנים לפעמים לשחק תפקיד של מטורפים, כדי שיביאו אותם לבתיים. לא מן הנמנע הוא שאחוז מסוים מקרב האסירים החולים, הם חולים מדומים, שביכרו להעמיד פני מטורפים כדי לזכות בטובות ההגנה הגדולות שמוכה אותם אישמו בבתיים.

סיפר השבוע אסיר שהשתחרר אחרי שבילה תקופה ממושכת בבתיים, לכתב העולם הזה: "דנו אותי לתקופת-מאסר בעתון גניבה. הייתי בכלא תל-מונז. זה היה המאסר הראשון שלי. לא היה לי חשק לשבת. אחרי זמן קצר לימדו אותי איך אפשר לצאת משם. התחלתי לעשות שביעות-רעב ולהשתלל ולשבור כל מיני דברים. צעקתי כל היום, לא עניתי על מה שדיברו אלי. כשי נמאס לגבעתי, מנהל בית הסוהר בתל-מונז, העסק שלי, הוא העביר אותי לבית-הסוהר ברמלה.

"ברמלה שלחו אותי לאגף המיוחד לפסיכופטים בהנהלת ד"ר רוזנר. שם התחיל להיות קצת קשה, כי כל עובדי האגף הם פסיכופט לוגים. אבל ידעתי שלמי שאין סבלנות לסבול מחזירים אותו לבית-הסוהר. המשכת להשתלל. קיבלתי מכות וקשרו אותי במשך ימים שלמים למיטה. אבל בסוף נמאס להם יותר מהר מאשר לי. קיבלתי צו אישמו משרה-משטרה ולקחו אותי מרמלה לבתיים. שם הכניסו אותי למחלקת המסוכנים.

החולים הוא בשעת הארוחות. פרט לכך אין איש היועד היכן נמצא כל חולה, מה מעשיו ומה עיסוקו.

למעשה ראשי חולה, אפילו אם הוא במחלקה החפשית, לצאת מתחומי בית-החולים רק באישור רופאו. אולם בבתיים אין כמעט שמירה. גדר פרוצה מקיפה את בית-החולים, ובשער אין השוער שואל איש, לאן הוא הולך ומאין הוא בא. כך שכל חולה יכול לצאת באין-מפריע.

יתכן שיחס זה הוא מוצדק כלפי חולים שהבריאו, או שעומדים להבריאו ולהשתחרר מבית-החולים. אולם רוב אוכלוסיתו של בית-החולים לחולי-נפש בבתיים, אינו מורכב מחולים רגילים. אחוז ניכר, הרבה למעלה מחצי, מתחולל 380 המיטות שבבית-החולים, הם חולים הנמצאים בסטאטוס של אסירים.

★ ★ ★

קדונע? לא, היום קר

"לא, זה לא נכון שהם מסתובבים בחופשים, זה לא יתכן," אמר הד"ר זאב ירמולוביץ, הפסיכיאטר המחוזי של מחוז תל-אביב, ומנהלו של בית-החולים בבתיים.

היחס אל אסירים חולי-נפש הוא אותו יחס כמו אל חולים רגילים, הסביר הד"ר ירמולוביץ, "איי-אפשר שלא להתיחס אליהם כמו אל שאר החולים, הנמצאים איתם יחד במחלקות, אולם יש רק הבדל אחד. בעוד שגחולים רגילים יש לנו רשות לתת חופש שות, הרי אין לנו רשות בשום אופן לתת חופש לאדם הנמצא בבית-החולים, בתוקף של צו-אישמו מצד בית-המשפט." רק לפעמים, המשין הד"ר ירמולוביץ, "מתכנסת הועדה הפסיכיאטרית המחוזית ומחליטה לי לתת חופשות קצרות של שעות מספר, כשלב ראשון לפני השחרור. אבל במקרים אלה שולחים הודעה לפרקליט-המדינה והפרקליט המחוזי והם יכולים לסרב לאשר חופשות אלה."

למרות הודעתו המפורשת של מנהל בית-החולים, מתגלה תמונה אחרת בבית-החולים

חף מפשע. אולם נמצא חייב בדין, למרות שהשופטים מצאו כי בשעת ביצוע הפשע היה בלתי שפוי בדעתו.

ביוני 1955, מצא בית המשפט המחוזי בתל-אביב את ויקטור מיוזן-אשם ברצח רחל לוי, בפסק הדין נאמר: "בית המשפט הגיע למסקנה בטוחה כי הנאשם הוא שביצע את הפשע, אם כי יתכן ובשעת מעשה לא שלט בעצמו והאכזריות שבמעשהו מוכיחה כי היה חולה-נפש. אולם החוק אינו פוטר כל חולה-נפש מאחריות. ואין גם הוכחה כי אותו זמן לא יודע הנאשם ולא העריך את טיב מעשהו." על מעשהו נידון מיוזן למאסר-עולם.

רק אחרי שנתיים, ב-1957, קיבל בית-הדין העליון את ערעורו. בית-הדין העליון החליט ברוב קולות, כי מכיון שמיוזן ביצע את הפשע מתוך דחף אשר לא יכול היה להשתלט עליו, בגלל מחלת הנפשית, אין הוא אחראי למעשהו. למרות שביצע אותו, ואינו בר-רעיון. מאסר-העולם של מיוזן הוחלף בצו אישמו בבית-החולים לחולי-נפש, לפי החוק לטיפול בחולי-נפש. מיוזן הועבר למוסד אישמו מתאים.

★ ★ ★

מוסד סגור רק בשם

אולם השבוע, כמו בשבועות שקדמו לו, טייל ויקטור מיוזן חפשי ברחוב. הוא לא שוחרר. הוא לא נשלח לביתו. מבחינה רשמית הוא מוחזק במוסד סגור, לפי צו אישמו. למעשה הוא חפשי לעשות ככל העולה על רוחו, ללא כל פיקוח, ללא הגבלה כלשהי.

ויקטור מיוזן אינו מקבל יחס מיוחד. במצבו נמצאים עשרות אסירים ואסירות, שנידונו עבור עבירות שונות, נמצאו בלתי שפויים בדעתם ונשלחו למוסד סגור, רובם ככולם נשלחו לבית-החולים לחולי-נפש בבתיים.

אולם בית-החולים לחולי-נפש בבתיים הוא מוסד סגור רק לפי שמו. למעשה מוחזקים בו במעצר סגור רק מטורפים מסוכנים. ככל שמצבו של החולה הולך וטוב, הוא מועבר

השווא

עם מפתחות ביד אינו פתרון לעבריינים בלתי-שפויים, אולם תהיה זו גם הפקרות להניחם להסתובב חפשיים ללא כל הגבלה ופיקוח.

לארוחת צהרים, ובערב היינו הולכים לקולנוע או לים."

★ ★ ★

האחראי עסוק בישיבות

לפני חדשים מספר הסעריה פרשת הבריחה מכלא שאטה את המדינה. לפתע התגלו סררי שמירה לקויים וחוסר כח אדם ומתקנים, שהיו קיימים שנים ואיש לא שם לב אליהם. אין ספק שגם הפרשה המפליאה של טיולי אסירים, הנמצאים תחת צו אישמו סגור, תהיה מדהימה ומוזעזעת אם יקרה אסון ביום מן הימים, וחולה יחזור על פשעו. רק לפני שבועות ספורים, אירע מקרה כזה, כאשר חולה בבית-חולי רוח בבאר-יעקב קיבל חופשת חג, נסע לבני-תל, קיבל התקפת שגעון וניסה לרצוח בס

קבוצת הנידונים למעצר במוסד סגור, מבקרת בקולנוע יפואי ללא פיקוח, מתבוננת בתמונות ובמודעות. הם נראים כאנשים רגילים מן-הישוב שאינם שונים בשום פרט משאר המבקרים בקולנוע.

ביקר בקולנוע

כיון ילדה נכה. אף הוא "חולה מחליים". מעטים האנשים בישראל, שידרשו עונש חמור או כליאה מוחלטת של האומללים, שבגלל מחלת-רוחם ביצעו פשעים. אולם מקיצוניות זו ועד חופש מוחלט ללא-פיקוח, עזר רחוקה הדרך. המאושפזים במוסדות סגור, רים, המסתובבים חופשים ברחובות, מהיחם לא רק סכנה לחברה, אלא גם הפרה גלויה של החוק המצווה להחזיקם תחת פיקוח ו"השגחה מתמידים.

"אחרי כמה שבועות, הפסקתי לשחק והעבירו אותי למחלקה חצי חפשית. שם נמצאים החולים תחת פיקוח מתמיד של אחי. קמים בבוקר בחמש וחצי, עובדים בגינון, אוכלים ארוחת-בוקר ויוצאים לעשות קצת ספורט. אחר כך מתחילים לעשות עבודות ביינות. ע וחצי אחרי-צהרים, יוצאת שיירה חולות לדשא בהשגחת שני אחים עושים קצת רומנטיקה. בחמש וחצי מכניסים אותנו לאכול ארוחת ערב ובשעה שש וחצי יוצאים לרקודים. שם אפשר למצוא חברות ולהסתלק לסינות חסר כות, או לשפתיים לחולות.

"אחרי עוד כמה שבועות העבירו אותי למחלקה החפשית. שם החולה חייב להיות רק בזמן הארוחה ובעשר בלילה בסגירת הדלת. אין שם פיקוח כלל. אני בעצמי מצאתי דרך נוחה. אחרי ארוחת בוקר הייתי יוצא עם החברה שלי לשפתיים, חוזר

זהו שער בית החולים הממשלתי לחולי-נפש בבתיים, ללא שמירה וללא כל פיקוח. אנשים יכולים להכנס באופן חופשי, והעצורים יכולים לצאת מבלי שימש ימנע מהם זאת. ואמנם, רוב החולים מנצל עובדה זו.

שער פתוח

עצמו. מדוח כתב העולם הזה, שערך סיוור פתע בבית-החולים: "באתי לבית-החולים בשעות אחרי-צהרים. הרופאים נסעו הביתה, ונשאר רק רופא תורן, מספר אחיות ואחים. נכנסתי דרך השער. ישב שם אדם אחד, אבל הוא לא שאל אותי לאן אני הולך. נכנסתי ישר לחדר-האוכל של המחלקה הפתוחה. האנשים ישבו ליד שולחנות פורמאיקה ואכלו בשקט. הם נראו נורמלים לחלוטין. אולם אפשר היה לזהות את רובם כאסירים פליליים לשעבר, שנמצאו בלתי-שפויים-בדעתם והועברו לי כאן.

למחלקה פתוחה. חולי-נפש, בשלבים של הטבה והחלמה, מוחזקים במחלקות פתוחות לגמרי. במחלקות הפתוחות המיועדות בעיקר לחולי-נפש רגילים, לא חולי נפש שביצעו פשעים נגד החברה, שוררים תנאים מצוינים, לפי כל כללי הפסיכיאטריה המודרנית ה מצדדת במתן חופש מקסימלי לחולה-הנפש המתרסא.

במחלקה הפתוחה בבתיים, גרים החולים בביתנים, שמונה איש בחדר. לרשותם עומד חדר אוכל מודרני וחדש, אמבטיית-שיש עם מיס-חמים. במשך היום אין הם חייבים לעשות דבר. אלה שרוצים, מועסקים בעבודות ריטור-ביעיסוק כמו אריגת שטיחים ועבודות חיסוב-עץ. מי שאינו רוצה לעבוד, יכול להשתרע על הדשא. לצאת לתל-אביב, או לעשות כל מה שיש בחפצו לעשות. בערב מבלים אנשי המחלקה החופשית בכת"רת הגנים והנערות הנמצאות במחלקה החפשית באגף-הנשים. כמעט בכל ערב מתקיים נשף רקודים. הפיקוח היחיד הקיים על